

SZABADSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:

Magyarországon: negyedévre 8 kor. — egész évre 12 kor.
Külföldön: negyedévre 5 kor. — egész évre 20 kor.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

LÁSZLÓ JÓZSEF.

Egyesszám ára 4 fillér.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Debrecen, Csapó-utca. — Telefon 275.

TOLLHEGYEN.

— szeptember 6.

Az tagadhatatlan, hogy az egyesült ellenzék vezérbizottságának működése a méltóságot nem nélkülözi.

Méltóságos, nagyon is méltóságos — de semmi egyéb.

Méltósága leginkább fényes szónoklatokban, magvas cikkekben, hatalmas határozatokban nyilvánul — tettekben azonban még nem.

Határozatai később, a nagy válság ki-egyenlítése után, a mint hisszük és reméljük, meg fognak valósulni, tehát cselekedetökké válnak. Erről azonban hetek, hónapok, esztendőket multán kerülhet sor.

Vannak azonban oly fordulatai a válságnak, a melyekkel szemben cselekednie kellene és cselekednie már most is lehet.

Ilyen a hazátlan szocializmus szeptember 15-iki felvonulása.

E hasábokon merült fel annak eszméje, hogy a napdíjak mellett felvonuló, az országház megostrómlására, az ellenzéki vezérek bántalmazására kész csücselék ellen föl kell vezetni a nemzetet, az ellenzéki kerületek becsületes magyar népet.

A vezérbi bizottságban — úgy látszik — rokonszenvet kelteit az eszme, a „Magyarország“ és a „Budapesti Hírlap“ ily értelemben nyilatkoztak már.

Egyszerre elhallgattak vele, a lapok most már tanácstalanul várják a hallatlan gabszágot, Budapest polgárságának és a föl-sereglegl egyetemi ifjuság megmozdulásában bizakodnak.

Budapest tehetetlen, az egyetemi ifjakat ne tegyék ki a hazátlanok és a bizonyára velök tartó rendőrség baromi durvaságának. Az sem elég hathatós ellenszer, hogy a „Magyarország“ mai száma azzal fenyegetődzik, hogyha a képviselőket bántalmazzák, akkor az ügyvivők „nem távoznak el a házból ép bőrrel.“ Verekedés verekedés ellen — ez meglehetősen csunya ellenszer.

Tízezer magyar ember foglaljon helyet a Ház előtt. Ekkor verekedés nem lesz és dokumentálják azt a lélekemelő valóságot, hogy a nemzeti akarat képviselőit maga a nemzet védelmezze meg a nemzeti ellenség ellen. Ebben a rendelkezésben lenne cselekedet és lenne biztonság is.

Hanem a vezérbi bizottság tépelődő Hamletjei olyanok, mint Bécs. Az utolsó pillanatig halogatják az erőteljes cselekedetet és akkor szánják el magukat valamire, amikor már késő.

Pedig ha a képviselőket megverik, vagy

ők verik meg az ügyvivőket, akkor a méltóságon, az ellenzéki akció eme nagy kincsén erős csorba esik.

Quod erat demonstrandum.

*

Bárony István, a kitünő író „A rab oroszán szabadon“ című regényében azt a nyelvet, amelyen az állatok a maguk fajtájával értetik meg egymást, *befelé nyelnek* nevezi, amely nyelven pedig a különféle állatfajták érintkeznek egymással, *kifelé nyelnek*.

— Ezt én nem értem — jegyzi meg a regény olvasása után egy kormánypárti ur.

— Pedig könnyű megértened! — magyarázzák neki. — Ahogy Tiszát és Fejérváryt egymást közt szidjátok, amikor a benfektesek nem hallják, ez a ti *befelé nyeltek*, amikor pedig a világ előtt dicséritek, hogy ők is hallják, ez a *szabadelvűség kifelé nyelve!*

*

Szép, csöndes, verőfényes nap robog veled tovább a gőzkocsi a Balaton partján. A magyar tenger tükréből a béke, a nyugalom nyájas arcúata mosolyog feléd. Szelid fodrocskák rajzanak a vizen, a napsugár arannyal himezgette ki a magyar természet csudálatos remekét. Minden pillanatban más-más színben pompázik előtted, mintha jókedvében változatos pompával igyekeznék gyönyörködtetni a hátán tovasikló halászbárkák, pöfögve, lohogva siető gőzös népességét. Valóban a béke, a nyugalom, a megelégedés nyájas világát tárja ekkor eléd a Balaton.

Utad visszafelé vezet nemsokára. Alig egy-két óra röppent el azóta, de vajjon fel-ösmernéd az előbbi vidám és enyhe képet? Nem, valóban nem. Mert a tó hullámai lett szélvészrek száguldanak tova. Villám üstökével sujtanak a csudatükör lapjára, szörnyű üvöltéssel vonnak barázdákat a nem rég még oly sima területen. Ez a háborgó Balaton. Tarjagos hullámok emelik föl sörényes fejüket, mértföldekig tekinthetsz végig és nem látsz egyebet, mint hasonmásaik, a viharos föllegek ellen fölemelkedő, azok ostromlására elszánt hullám-óriásokat. Nép-telen a Balaton sikja, a rémitő forradalom remegteti meg az alá bámuló sziklabérceket.

Ez a magyar közélet képe. Remegjenek ilyenkor a rozoga hajó kormányosai, remegjen a ki esetlen erejökbe bizakodva, velök utra kél, mert a háborgó elem elnyeli őket. Holttesteiket veti ki a politikai megsemmisülés partjára!

Hová lett a munkáskéz?

— szeptember 6.

Ha végig utazik valaki a Budapest—Zsolna és Zsolna—kassai vonalon, egy rendkívül elszomorító látványosságunk lesz a tanuja, amely eléggé jellemzi gazdasági viszonyainkat és közállapotainkat.

Hátha még vesz az illető magának annyi fáradságot, hogy egynéhány faluba is ellátogat, hogy ott győződjék meg a lakosság vagyoni és gazdasági viszonyainak a mikénti állásáról.

Amit látni és tapasztalni fog, az szinte megdöbbentő.

Virágzó falvakban, ahol az 1900-iki népszámlálás alkalmával 1200 lelket számlált össze a hatósági község, ma 500—600 lelket alig talál az ember, ezeknek is 50%-a asszony, 40%-a gyermek és csak 10%-a férfi, akik közül azonban a legfiatalabb tulhajtada az 50 évet. — A többi 600 egyén elvándorolt Amerikába kenyeret keresni, vagy megszökött a katonai szolgálat elől. — És idehaza?

Az asszony és gyermek járja a mezőt, töri a földet a gabona alá és ő maga kénytelen tavasztól őszig az összes gazdasági munkát végezni és aratni.

Vágújhelytől—Kassáig, tehát a termékeny Vág- és Hernádvölgyben hiába kerestem a férfi munkást, aki vágta volna a rendeket. Kis sarlóval a kezében csak asszonyi aratót lehetett látni, aki az árpát, rozst és zabot iparkodott tető alá hordani, hogy legalább az adóra és kenyérré szükséges összeget előteremthesse.

600 kilométer hosszú utvonalon, a vasut mindkét oldalán gazdagon termő gabonaföldek terültek el, ahol javában folyt az aratás.

És ezen a rettenetesen hosszú utvonalon 4100 asszony vágta a rendet és csak (3), mond három férfi. A többinek se hire, se hamva. — Hiába várja az ember, hogy talán másik hártárban másképpen fog lenni Ahány határ, annyi csalódott reménység. — És ha véletlenül szóba áll az ember egynéhány asszonnal és kérdi tőle, hol a férfi, hol a családfentartó? A válasz erre sohasem más: Amerikában Uram! Ott keresi a pénzt, és küldi haza, ha egyáltalán keres valamit.

A jólét nem hiányzik egyes helyeken, azonban itt ezeken a helyeken

Kárpitos-üzlet átvétel.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy Flaschner György kárpitos mester úrtól Piac-utca 55. szám alatt műhelyét átvettem. Az ország legnagyobb városában szerzett több évi tapasztalat

A n. é. közönség becses pártfogásáért esedezem
Flaschner Gy. **Lukác Gyula** kárpitoso és diszit
Utóda
Piac-u. 55. A műhely hátul az udvarban.

arra jogosít föl, hogy a mélyen tisztel rendelőimnek egyszerűbbtől a legkényesebb igényig megfelelhettek.

rettentő módon elszaporodott ennek az állapotnak a természetes következménye: a vadházasság és a törvénytelen gyermekeknek óriási mértékben való elszaporodása. A közérkölciségnek rettentő képét nyújtják ezek a felvidéki tót faluk. Pedig már jó lenne ezeknél a dolgoknál az államhatalom közbelépése. Hiszen a mi ott végbe megy, az több, mint a mennyit meg lehet engedni.

Az egy gyermekrendszeréről tudjuk, hogy mily veszedelmet rejt magában a nemzeti lét, az állami lét fennállására. De ez, ami itt a felvidéken történik, ez már megmetyeljezi az embereket s a következménye az, hogy alig látni itt fenn a falukban egészséges, ép gyermekeket.

A veszedelmes betegségek minden faja dul közöttünk, de hiszen ilyen viszonyok között ez természetes is, mert nincs senki, aki ezekről a gyermekekről gondoskodna. Az anya tul ad rajta, mert fél, hogy a törvényes fél előkerül s meggyül a baja. Az apa pedig tagadja, hogy köze lenne hozzá, mert nem akar ugyancsak bajba kerülni, ha hazajön a férj, kinek, bár csak ideiglenesen is, a helyét elfoglalta.

Igy áll a dolog külföldben a fiatal-ság azon részénél is, aki 20-ik életévét betöltötte.

A felvidéki vármegyékben hiába hívják sor alá a fiatalságot. — Aki itt hon van, az nem fog katoná szolgálatot teljesíteni, mert hibás, vagy nyomorék. Azok száma azonban, akik fegyverfogásra alkalmasak lennének, alig teszik ki a sor alá kötelezettek 10%-át. — Például veszem Árva megyét. Itt 2119-re rug a hadkötelesek száma a vármegyében. Ezek közül Amerikában van 1695, s szerte az országban 200. Liptó megyében a hadkötelesek száma 3130, Amerikában van 2460. Szepes megyében a hadkötelesek száma 4361, Amerikában van közülük 3390. Sáros-

megyében a hadkötelesek száma 4023, Amerikában van közülük 2673. Turóc megyében a hadkötelesek száma 1711. Több mint 70%-a Amerikában. És így van ez a felvidéki vármegyékben mindenütt. Abaujtona-, Zemplén-, Ung-, Bereg-, Ugocsa- Máramaros megyékben, Trencsén-, Pozsony-, Nyitra megyékben pedig alig fog a hadkötelesek 40%-a jelentkezni, ha helyre is áll a törvényes rend, s a válság meg is lesz oldva.

A kiváderlási betegség az emberknél már egészen veszedelmes kórrá nőtte ki magát. Itt már csak gyökeres orvoslással lehet a bajon segíteni. Ha elüszkösödik a seb, akkor már késő lesz az operálás. Különösen utját kell szegni már csak azért is, mert már a dunántúli, Duna—Tisza közti és erdélyi vármegyék lakosságára is annyira átragadt ez a betegség, hogy nemsokára egyáltalán nem lehet férfit itthon találni. Hiába lesz akkor minden sopánkodás, Amerika vissza nem adja őket soha, sőt annyira odafognak szokni, hogy egyáltalán nem fognak visszatérni, hanem végleg megtelepednek odakünn Amerikában, itthagynván emlékül a magyar államnak a törvénytelen gyermekek ezreit.

A politikai helyzet.

— Saját tudósítónktól. —

— szeptember 6.

Közeledvén a válságos nap, szeptember 15 ike, most rohamosan bonyolulnak az események, melyek arra vallanak, hogy döntő fordulat küszöbén állunk.

(Polónyi Géza a helyzetről.)

Tudósítónk ma hosszabban beszélgetett a politikai helyzetről Polónyi Gézával, aki kijelentette, miszerint a vezérőrbizottság teljes mértékben átérzi, hogy ez a két hét viseli méhében a döntést, ennél fogva a legmesszebb menő taktikai intézkedéseket teszi

meg. Azok a tudósítások, melyek a mai lapokban láttak napvilágot s a vezérőrbizottság tegnapi két üléséről szólnak, Polónyi kijelentése szerint egytől-egyig valótlanok. Semmiképpen sem tükröi a vezérőrbizottság tegnapi üléseinek, melyekben igen nagy horderejű határozatokat hoztak.

Különösen annak a kijelentésére kért fel bennünket, hogy a leghatározottabban nem igaz, mintha közte és Vázsonyi Vilmos álláspontja között valami nagy ellentét merült volna fel. Mindketten nemzeti alapon óhajtnak a választási jog kijelentését.

Egyébiránt a vezérőrbizottság a legközelebb ismét összeül. A nap még nincsen megállapítva, attól függ, hogy a kiküldött albizottságok mikor készülnek el jelentéseikkel.

(A vád alá helyezés.)

A vezérőrbizottság vádala helyezési albizottsága tegnap este, közvetlen a vezérőrbizottság ülése után, összeült és megalakult. — Ott voltak a bizottság tagjai: Apponyi Albert gróf, Bánffy Dezső báró, Darányi Ignác, Zichy Aladár gróf, Polónyi Géza, Holló Lajos és Vázsonyi Vilmos.

A bizottság elnökül megválasztotta Darányi Ignácot, előadójaul pedig Polónyi Gézát. — Miheiyt Polónyi elkészül munkálatával, nyomban összeülnek és azután előterjesztést tesznek a vezérőrbizottság teljes ülésének.

A választási reform kérdésének tárgyalására kiküldött albizottság ma ül össze először.

(A politikai élet élénkítése.)

A szövetkezett ellenzék tagjai mind nagyobb számmal érkeznek a fővárosba, igen sokan nagy aggodalommal néznek a szeptember 15-iki ülés elé.

Jusih Gyula, a képviselőház elnöke ma délben érkezett a székesfővárosba, délután pedig megjelent a képviselőházban.

(A szabadelpvüpart.)

Hire jár, hogy az országgyűlési szabadelpvüpart néhány nap múlva érkezetletet tart. Kétségtelen, hogy a párt a Ház összeülése előtt feltétlenül megtartja szokásos érkezetletét.

A kis kritikus.

A fiam ma az íróasztalomról
Kiitta mind a tintás üveget,
Anyja beteg lett az ijedelemtől
A kis lurkó weg vigan nevetett.

Kutya baja sem lett a csöpp legénynek,
De mint az ördög, oly fekete volt;
Reám nézett két nevető szemével
És kacagott és egyre kacagott.

Mintha azt mondta volna kacagása:
— Kiittam mind a tintás üveget,
Hogy az apám ne irjon soha többé
Rossz költeményeket...

Pakots József.

Béke a keleten.

Mikor Oyama tábornok főhadiszállására megérkezett a mikádó távirata, melyben a béke megkötéséről s a hadisarcról való lemondásról értesítette nagy hadvezérét, Oyama nem ujjongott, de nem is sirt, mint Portsmouthban a békekövetek.

— Én a háborút megnyertem, mondta geuerálisainak, ez kötelességem volt. Az öreg tanácsa békét kötött, ez meg az ő kötelességük volt. Fel kell tennem róluk, hogy ők vannak olyan kitünő államférfiak, mint amilyen hadvezérek, mi vagyunk. A legrossz-

szabb béke is többet ér szerintünk a legjobb háborunál.

Azonban más véleményen voltak a japán tábornokok. Szidták az öreg tanácsát mint a bokrot. Szerintük még Mutsuhito a Mikádó is helytelenül cselekedett.

Hatszáz ezer katonánk van itt Mandzsuriában, kiáltott Nogi tábornok, Port Artur meghódította. Mindmeggannyi hős, akiket győzelmeink folytonos sorozata lelkesít. Ezekkel meghódíthatjuk volna egész Szibériát! És most békét kötünk — hadisarc nélkül! Mit csinálhatott volna Japán, ha három ezer millió jent kap az oroszoktól!

— Igazad van kedves Nogi, felelte az ősz Oyama. Azonban kérdezzünk meg egy közkatont is, elvégre neki is köze van a dologhoz. Hiszen az ő vértük folyt patakokban, nem a mienk!

És a tábornokok gyűlésébe meghívtam egy közkatont. Nove Sinta-Ku-Vanto, Nagadakiból való bádogos legény. Komolyan zavartalan nézett a tábornokok szemébe, a japán katona szereti, tiszteli felebbvalóját, de egyuttal testvérét is látja benne.

Sinta fiam, szólott Oyama, figyelj ide, kiváncsiak vagyunk a véleményedre. Képzeld el, hogy ez a óriási kincstár és három ezer millió jent van benne. Tudod e, hogy mennyi pénz ez?

Tudom felelte a katona.

Nos tehát, ha a Mikádó így szólna hozzád: „neked adom ezt a három ezer millió

jent, de levágtatom érte a fejedet“ elfogadnád e ezt az ajánlékot?

— Mit érne nekem ez a pénz, ha nincsen fejem?

Oyama mosolyogva nézett szét tábornokai között.

— Hallották, mit mondott ez az egy a hétszáz ezer közül? Egy közkatona többre becsüli az életét a hadisarcnál, pedig ezt az életét százszori kockára teszi a hazájáért. A háberut most már csak azért folytatnók, hogy ezt a hadisarcot szorítjuk ki az orosz-ból és egy japán közkatona azt mondja, hogy az ő élete többet ér ennél. Mit érhet tehát annak az ötvenezer katonának az élete aki a folytatandó háberuban még elesnék? A hazáért meghalni minden Japán akart a pénzért meghalni egy Japán sem akar. Ezért van igaza a Mikádónak, midőn békét köt.

Igy győzte meg Oyama tábornok az ő hős vezéreit arról, hogy a legrosszabb béke is többet ér a legjobb háberunál!

Ezt az incidenst pedig egy amerikai haditudósító örökölte meg egy a háberuról szóló művében, melyből amerikai lapok kiadandó szemelvényeket közölnek. Ki tudná leírni az örömmek és boldogságnak azt a határtalan érzését amely a Japán sereget a béke hírére elfogta? Emberi fantázia alig tud elképzelni tisztább, felemelőbb örömezt, mint a katonáét, aki épen és győzelmesen tér hazájába a háberuból. A japán hadfiakat mint megannyi nemzeti hőst fogadják odahaza, s nem lessz annyi szín és

Hasonlóképen fog történni ez a szövegkezelt ellenzéki pártokon is, ahol a szokásos napirenden kívül még egy tárgy lesz: a vezérbizottság vád alá helyezési indítványa.

(Szeptember 15-ike.)

Előre volt látható, hogy ha Kristóffy urnak az örültsége nem is ösmerne határt, a király nem fogja honorálni könnyelmű kabinetjének minden váltóját. A törvényes ellenzék letörésére a halálnál is rosszabb orvosságnak tekintik az anarchia talpra állítását, ennél fogva iszonyu meghátrálások észlelhetők minden vonalon.

Valószínűnek is látszik egy budapesti két filléres lap azon hira, hogy a kormány nem engedi meg a nemzetközi szocialista pártnak, hogy a képviselőház elé vonuljanak. Azorkivül már kész arra vonatkozó rendelete, hogy a budapesti rendőrség csendőrséggel szaporitassék és hogy a pántalmazásoktól az ellenzék tagjai védve legyenek. Különben a Ház elnökének is lesz arra gondja, hogy a teremőrök szaporításával elejét vegye annak, hogy a képviselőket a felbérelt sehonnaik a Ház karzatáról inzultálják.

Igy tehát Kristóffy Jakabokányiékát szépen lefújták. Jól teszi a kormány, hogy meghátrált és jól teszi kivált a saját érdekében.

(A nemzeti ellenállás.)

Csöppet sem csökken az ellenzéki hangulat. Mai közgyűlésén Kolozsvár-megye törvényhatóságának közgyűlése is **bizalmatlanságot szavazott a kormánynak.** Ezenfelül ötven tagu bizottságot küldtek ki a kormány rendeleteinek szemmel kísérésére.

(Kristóffy mandátuma.)

Közjegyzőségeért cserébe mandátumok adatnak egyes nemzeti kerületekben. Kristóffy a bogsáni kerülettel tervez ilyen üzletet. Krassó-Szörény vármegye állandóválasztmányja e hó 27 ére tűzte ki a választást. Jó tág határidő, a mely alatt Kristóffy ur pénzzel

dolgozhatik, de felhasználhatná azt egy-egy életrevaló ellenzéki jelölt is.

(A képviselőház feloszlata.)

Késő éjjel jelenti tudósítónk táviratilag, hogy kormánykörökben *komolyan foglalkoznak a képviselőház feloszlataival.* A kormány a felelősséget új, életképes és nem törvénytelenességben mozgó képviselőház elé akarja vinni.

Igy fogják fel „kormány körökben“ a nemzet adta mostani többséget, a mely nem más, mint „törvénytelenességben mozgó képviselőház.“ Ez nem jelent mást, mint hogy nagyon, de nagyon félnek a közelgő kritikust naptól.

Egyház és iskola.

Az egyházmegye közgyűlése.

— szept. 6.

Tegnap reggel 9 órakor pontban kezdődött meg az egyházmegyei közgyűlés, melyen egyházi részről Dávidházy János esperes, világi részről Fráter Barnabás egyházmegyei gondnok elnökölt.

A közgyűlés megnyitása.

Dávidházy szép megnyitójában üdvözölte a megjelent egyházi és világi férfiakat, kik a gyűlésen megjelentek. Szép beszédben elparentálta Lengyel Imre, Zsigó Endre és Ritoók Zsigmond egyházmegyei gondnokokat, akik emlékéit jegyzőkönyvileg megőrkíteni javasolja.

A képviselők igazolása után a gyűlés megalakult és megállapították a tárgysorozatot. Varga Lajos egyházmegyei jegyző betervezte a május 15 én felvett tanácsbírói választásról szóló jegyzőkönyvet, mely szerint Nadányi Pál és Kovács József választattak meg, akik azonnal letették az esküt. Kovács József polgármester köszönetét fejezte ki az egyházmegyének megválasztásáért. Utánna két tanító tette le a hivatalos esküt. A közgyűlés tudomásul vette öv. Doroghy Lajosné és a hevesnagykunsági egyházmegye köszönő iratot a Doroghy Lajos halála felett nyilvánított részvétért. Az érmeiégi egyházmegye részvétirát Nadányi Miklós halála felett. Köszönettel vette tudomásul a közgyűlés.

Ezután az 1905 évben végzett egyház látogatásról hozott esperesi jelentés került felolvasásra, melyet a közgyűlés jegyzőkönyvbe vétetni rendelt. Kozma Zsigmond az esperesi jelentésre vonatkozólag azt az indítványt teszi, hogy azt nyomassák ki és osszák szét, miáltal sok időt takarít meg a közgyűlés. Szele György ellenzi a kinyomatást, mivel a közigazgatási pénztár nem oly erős, hogy ilyen felesleges költségeket megbirna. A közgyűlés az indítványt nem fogadta el.

A tanügyi bizottság jelentése.

Varga Lajos jegyző ezután előterjesztette az esperesi jelentésre vonatkozó határozati javaslatokat, melyet a közgyűlés egyhangulag minden vita nélkül elfogadott. Tíz percnyi szünet után Dávidházy újból megnyitotta az ülést és Szabó József egyházmegyei jegyző betervezte a népiskolai tanügyi bizottság jegyzőkönyvét, melynek kinyomatását a közgyűlés elrendelte. János Zoltán betegségére való hivatkozással körlátogatók tisztségéről lemondott, ezt elfogadta a közgyűlés és helyébe Papp Gusztáv sámsomi lelkészt választotta meg. Kozma Zsigmond lelkész ugyancsak lemondott körlátogatói tisztségéről, helyébe Szabó József lelkészt ajánlják. Szabó elhárítja magától e tisztséget nagy elfoglaltságára való tekintettel. Dávidházy esperes kéri Szabót e tisztség elfogadására, aki elfogadta.

A magyar nyelv ügye.

Uray Imre előterjesztést tett a tanügyi bizottságnak, hogy a magyar nyelvet rosszul tanítják a népiskolában. Szabályokat magoltatnak a növendékekkel, anélkül, hogy fogalmazni tudnának. Az egyházmegyei közgyűlés kimondta, hogy éber szemmel fog őrködni a fenntartóhatóság alá tartozó iskolák felett.

Orosz István lemondott a megyei gazdasági bizottság elnökségéről, addig az Kőrösy Kálmán helyettesítette, tehát őt választották meg elnökké. A biharudvari tanítót az ottani presbiterium állandósította és fizetését 100 koronával felemelte oly módon, hogy a jövő évre nyugdíjba menő másik tanító fizetésből kerül felvonásba. Ritoók István ellenzi azt, hogy egy másik tanítói fizetést megessonkítanak, mert az törvény ellenes, indítványozza, hogy a biharudvari presbiterium határozatát az egyházmegye ne hagyja jóvá.

Segély a főiskolának.

A közgyűlés nem hagyta jóvá a határozatát. Kőrösy Kálmán a gazdasági bizott-

virág a színek és virágok hazájában, amennyi a hazatérő győztesek ünneplésére elegendő lenne. Anyák, mátkák boldogágát ki tudná leírni midőn átölelve tartják, csókokkal halmozzák a halál hegyeiből hazakerült férfit?!

Legendás idöket él át a japán nép most! Ilyen idöket éltünk volna mi át — 1849 ben — ha győzni tudtunk volna! A japánok Budhája nem az az isten, akinek népe még egyre bünhödi a multat s jövendőt...

Ők győztek, tökéletesen és az isteni és emberi igazság szellemének megfelelően. Retentív veszedelem fenyegette őket, midőn a háboru megindult, a kapzsi orosz óriás elsőprésszel fenyegette a gyönyörű Nippon és annak nagyra hivatott népét. A japánok tudták, hogy vagy győzniök kell ebben a háboruban vagy pusztulniok. A helyzet kétségbeesítő volt, s a haza a faj veszélyének tudata megduplázta a közkatona erélyét és bátorságát. És a gondviselés, amely a népek sorsát intézi, lángeszű hadvezéreket adott éppen most, a legnagyobb szükség idején Nippon népének. Oyama, Togo, Nogi, Oku, Kuroki, Nodzu — mind megannyi kiváló hadvezéri elme, a csatatér vezérek, az energianak, a céltudományak, a katonákkal való bánásmódnak s az élelmzésnek mind megannyi mesterei. Mind megannyi Hunyadi János, Napoleon és Moltke csak az alacsony természetű, szikai, sárga arcu komoly férfiak, akikben a tudás párosult az alkotó erővel, s ezekkel szemben micsoda szánalmas hadve-

zéri alakok állanak élén az orosz seregnek! Itt van például Alexejev, akinek könnyelmű elhamarkodottsága idézte föl a háboru. És az ember nők kegyence volt a pétervári udvarnál s nők egyengették az ujját a kelet-ázsiai alkirályságig! Csapni való diplomata tudatlan katona, terméketlen elme! Itt van Stössel, aki a világ legerősebb várát, a szinte hihetetlenül megerősített Porth Arturt nem tudta megvédelmezni. Ellenben most, hogy hazakerült, egyre másra veszi a palotákat Szent-Pétervárott. Mint szegény ember ment el Porth-Arturba parancsnoknak s mint többszörös milliomos tért onnan vissza. Kuropatkint, aki a történetek dacára is legnagyobb stratégiája Oroszországnak tehetelenné tették a hadseregében uralkodó korrupció s tábornokainak könnyelműsége, tudatlansága. Itt van Stöckelberg, aki vakon vitte a vágóhídra ötvenezer emberét, amelylyel Porth Artur felmentésére küldték. És az a szerencsétlen Rozsdestvenszky! Itt van Grippenbergek, aki önállóan egy mozdulatot sem mert tenni a hadtestével. Itt van Linevics, Kuropatkin utóda, akit a japánok cudarul bekerítettek már s össze is morzolták volna, ha közbe nem jő a béke. Hasztalan keresünk az orosz vezérek közül egy embert is, aki hadvezéri talentumával vagy egyéniségével haini tudna. Tartalmatlan, sivár, a korrupció es protekció lajtorjáján felkapaszkodott emberek valamennyien. Hát még a sereg! Lelkesedés és katonai képzettség nélkül való tartalékosok, akikben véghatetlen keserűség lakozik, ami ért háztűzhelyükről a mészárszékre vitték

őket. Az árva katona nem harcol a hazájáért, hanem a cárért. A cár pedig mostoha atyja az ő népének. Az orosz katona tudja, hogy ha győz, ezzel a kizsákmányoló jogtörő autokráciát növeli csak nagygyá; az ujonnan hódított területekre az orosz népfait hurcolják erőszakkal s az orosz népszahadság elitét harcsoival népesítette be az új gyarmatokat. A győzelemből semmi dicsőség, semmi haszon, csak nagyobb elnyomatás és teher háromlanék az orosz nép fiaira? Minek, kinek, győzni tehát? Honnan merítsen az orosz katona erélyt és lelkesedést a hadviselés borzalmas forradalmi közepete? Ehesen, piszkosan, rongyosan mért vérezen el a cárért és a főpapságért? Mint a harmiákat ugy hajtották őket a japán ágyutüz elébe és ahol harcolt az orosz katona, ott tisztán csak a helyzet által rákényszerített veszedelemből tette ezt.

A több mint félmilliónyi vert sereg hazafelé takarodik most. És jaj az autokráciának, ha ez iszonytató tábor, hazakerülvén, öntudatra ébred, és az orosz nép megrontói ellen fordul! Ha újra háborut kezd lelkesedéssel és gyűlölettel téli háborut a belső ellenség ellen!

Nagyon lehet, hogy igaza van azoknak, akik az elveszített háboruból az orosz szabadság véres győzelmét jósolják.

Karikás.

ság előadója előterjeszti a felszabadult közigazgatási költség felhasználására vonatkozó javaslatot. Egy jegyzői állás kireálását javasolja 50 korona tiszteletdíjjal, a vidéki tanács bírák napidíjának felemelését és még néhány fizetés felemelést. Jánosy Zoltánnak a fizetés emelések ellen kifogása nincs, hanem a feleslegből ajánlja, hogy a főiskolának évi 500 koronát adjanak. Ez az összeg is egyik kiegészítő része lenne annak a hatalmas ügynek, mely a protestáns egyeten megvalósulása felé vezetne. Remélem — folytatja Jánosy — ezt a csekély összeget a közgyűlés meg fogja szavazni, (Közbeküldések: nem fogjuk megszavazni!) Szele György támogatja Jánosy indítványát, de megtoldja a magáéval oly módon, hogy a felsőbb leány iskolai alap tűzkármentesítési alap és takarékos magtár alap egyesítések és évenként egy lelkészleányoknak évi 800 korona ösztöndíj adassék. Kiss Albert ajánlja Szele indítványának tanácskozás tárgyául való elfogadását. A közgyűlést ma csütörtökön folytatják. Délben a Bika szállóban bankett volt, amelyen igen sokan jelentek meg.

Törvényhatósági élet.

Az elmaradt ellenőrzési szemlék.

— szept. 6.

A minap említést tettünk arról, hogy a honvédelmi miniszternek titulált császári és királyi altábornagytól levél érkezett Debrecen város közönségéhez. Azt üzenté a generális, hogy Pitreich lovaggal történt megállapodása értelmében az ideai ellenőrzési szemlék elmaradnak.

Nevezetesen a nem tényleges állományu, ugy a császári és királyi hadsereg, valamint a magyar királyi honvédség kebelébe tartozó katonák részére az idén nem rendeznek az országban ellenőrzési szemléket.

A tartalékos tisztekre — mint már említettük — ez a körrendelet nem vonatkozik, az 6 részükre tehát az idén is megtartják a szokásos, törvényben szigorúan előírt, „haupt-raportokat.”

Ennek a körrendeletnek politikai háttere kétségtelen. Tudnunk kell ugyanis, hogy az ellenőrzési szemle katonai szempontból igen fontos tényező. És kényes is. Még pedig annyira fontos és kényes, hogy ha a szegény tartalékos katonák az ellenőrzési szemlén a Hier helyett Jelen-t talál kiáltani: lecsukják, hogy belekékül.

Ez az utolsó mondat már is megmagyarázza a körrendelet politikai hátterét. A politikai helyzet Magyarországon ez idő szerint igen kiélestedt. A közös hadsereg magyar földön tán még soha sem volt olyan népszerűtlen, mint napjainkban.

A hadvezetőség tehát minden áron elejét akarja venni a nem tényleges állományu katonák csoportosulásának, mert ez újabb tüntetésekre adhatna okot. A hangulat a német szó iránt igen kedvezőtlen s megeshetnék, hogy a tartalékos magyar fiúk egyszerűen ellenszegülnének s a velük szemben tehetetlen katonai hatóság szégyenben maradna.

Az ellenőrzési szemle fontosságát megvilágítja az a körülmény, hogy ezen alkalommal tartják nyilván az összes tartalékosok lakását, foglalkozását, családi állapotát és azt hogy hány fegyvergyakorlata van még hátra. Katonai szempontból minden igen fontos s ha most mégis elejtik, csak az lehet az oka, hogy az amugy is népszerűtlen ügyet nem akarják még népszerűtlenebbé tenni.

E föltevéshez hozzájárul, hogy a tartalékos tisztek részére megtartják az ellenőrzési szemléket. A tisztek ugyanis értelmesebb elemekből állanak, mint a legénység s az 6 csoportosulásuk nem veszélyezteti a hadsereg épségét.

Egyébként pedig igen különös színben tűnik fel az a paktálás s a mit Bihar honvédelmi miniszter a közös hadügyminiszterrel folytat. Kötelességét és dolgát teljesítse mind a kettő külön-külön, paktumot pedig ne kötöggessenek egymással, mert az mindig a mi kárunkra történik.

A rendőrség ujjaszervezése. Csak a napokban irták meg a helyi lapok, hogy a nagyalföld fővárosának, Szegednek helyettes rendőrfőkapitánya Debrecenben járt rendőrségi szervezetünk tanulmányozása céljából. Bizony mi tűzés-tagadás sok hiányságot tapasztalhatott itt a szegedi vendég. Ennek ugyan csak részben oka a rendőrség, mert más részben föltétlenül az avult és régi abszolút nem modern rendszer az oka. A régi-ségeken változtatandó életre való indítványt terjesztett elő a közigazgatási bizottság ülésén Szabó Kálmán országos képviselő. Azt indítványozta ugyanis, hogy a rendőrséget ujja kell szervezni és az új szervezetet a legnagyobb városok mintájának alapjára kell fektetni. Az indítvány nagy tetszésre talált a bizottságban, a mely kimondotta, hogy tekintve, hogy az egész városi közigazgatásban nagy változást készülnek az új rendszerű szervezetben létesíteni, ebből nem kapesolják ki külön a rendőrséget, hanem a munkánál különös tekintettel lesznek rá. Az új szervezés munkáját azonban a közigazgatási bizottság megsürgeti a tanácsnál.

NAPI HIREK.

Nagyerdei séták.

— szeptember 6.

Debrecen tőszomszédságában egy oly remek erdő terül el s mely oly gyönyörűen van parkirozva, hogy hasonlót talán sehohol az egész országban fel nem lelünk.

Van is szüksége erre ennek a poros városnak, hol ha egy nagyobb szélvihar kerekedik, akár csak az afrikai Számum, oly sötét porfellegek lepik el a várost, hogy az ember közvetlen közelében nem láthatja meg az egyes tárgyakat.

A debreceni ember menekül is a por, a hőség elől a nagyerdőre. Nézzük meg csak vasárnap délutánonként, mikor minden dolog s munka pihen, micsoda embertömeg zarándokol a nagyerdőre.

De sajnos, csak vasárnap délután van ez így s mikor a nyári nagy hőség tart vagy ha a katonabanda trombitái és cintányérjai kicsalogatják az embereket a nagyerdőre.

Van is ilyenkor nagy forgolódás, a mi szép asszonyaink és leányaink egész seregétől özönlenek ki s lefoglalnak minden löcát, melyek a zenészek körül vannak felállítva. Az ember azt hinné, hogy most mindenki a zenének hódol. Dehogy, a nők csak egymást, egymás ruháit bírálgatják s a tova menőkre megteszik éles megjegyzéseiket. Jaj annak, ki egyedül vagy párjával egy ilyen ott üldögélő nő társaság előtt elvonul.

Ki élvezi hát a nagyerdőt? Ki szívja magába ezt a balsamos levegőt, melyet a fatörzsek, a fák galyai és levelei kilehelnek? Ki hallgatja az erdei madarak dalait? A csalogány trilláiban ki gyönyörködik, mely minden zenénél e világon fenségesebb s mely madaraktól a debreceni nagyerdő ezeket táplál?

Mindenezekre egyszerű a válasz. — A^z erdőt a maga szépségében, varázsában, sajnos csak kevés ember élvezi igazán.

Elvétve sétál benne néhány ember, néhány család, ezek is inkább bemennek az erdő mélyébe, hol oly titkosan beszél minden levél, minden fűszál, félve remegni látszik az erdei virág s szerelemről suttog minden bokor.

Az emberekből kihal maholnap az idealizmus, az emberek nem tudnak már a széptől lelkesedni, a természet ölnem találják fel az elvesztett boldogságot, a kapzsi vágy az emberek lelkéből kiölt minden szeretetet s eszményi képet.

Igen, a nagyerdei utak üresek, csendesek, felkeresi azokat néhány csendes és jámbor egyén, ki tudja e levegőt megbecsülni s élvezni, a kinek valódi gyönyört nyújt a szabad természetben való andalgás.

Ezek a nagyerdei séták főleg most a bájós őszi időben kibeszélhetetlen élvezetet nyújtanak. A nap andalító, méla sugarakat szór széjjel a fa galyak közt, a fák levelei még zöldök, s a levegő csodálatos, kellemes párázattal van teli; mindezt ha az ember látja, élvezzi, lehetetlen, hogy friss érzés s új tetterő az embert megne szállja.

Ki idáig a poros, füstös levegőjü kávéházakban, kaszinókban keresett üdülést és szórakozást: sétáljon ki néha napján a nagyerdőre, hálás lesz nekünk jó tanácsunkért s nem lesz hiábavaló a fáradság, hogy ezt a gyönyörűséges szép helyet felkereste.

Napról-napra.

— szept. 6.

Vitatkozunk, polemizálunk,
Tett helyett vita megy minálunk.

Ha a külföldön vitatkoznak,
Tettel s karddal is hadakoznak.

Extra Hungariam non est vita,
S ha vita van, bizony non est ita!

Örvend direktorunk, a nyalka Zsül.
Nem fél, hogy a szezonba bele sül,

Ömlik a bérlet, ezen lelkesül,
S hálából játszik a trupp jelesül.

Hát lehet inség Debrecenben?
Másutt a nép kenyérért háborog.

Itt páholyokért foly a küzdés...
Színésznek lenni itten jó dolog!

Csengery Antal nevelése.

A nagynevű tudós és államférfi a hatvanas években megtekintette a Hortobágyot. Debrecen városának érdemes magisztrátusa kirendelte a nagy hazafi tiszteletére a híres ötös fogatot. A gazdasági szenátor beteg lévén, a mátai biztost (amolyan botos ispánféléit) rendelte a híres vendég mellé. Kocsira ültek hát a „Bika” előtt és száguldottak a híres pusztá felé.

A biztos ur beszélgetni szeretett volna a szótlanágáról híres tudóssal. Bajosan ment, akkor más módon igyekezett a szívének kivevésére.

— Tekintetes Uram (mert elég szép cím volt az még akkor!) nem szolgálhatnék egy kis jóforma diószegi bakattal? Itt a klipitro-klapatórium, vagyis az kulacs; tessék szeretni!

Már megérkeztek Glück Ede
az őszi férfi-, női- és gyermek cipők

legnagyobb cipő-áruházában Debrecen, Piac és Kossuth-u. sarok, a kis-templommal szemben. Szép és jóminőségű cipőket olcsón csak nálam lehet vásárolni.

Ezzel nyújtotta is a kulacsot nagy előzékenységgel.

— Köszönöm, bornemissza vagyok — felel Csengery Antal.

Ivott hát a biztos esőndes benső méltatlankodással.

— Hát ebből a jó fűzgyarmati dohányból nem szolgálhatnék? — bátorlankodik tovább a mátai biztos.

A tudós félrehárítja a dohányzacskót, mendván:

— Köszönöm, mert még a füstjét sem szívelhetem.

Hm. Ez már baj. Így hát Nagybagi Tippan Tóbiás sem dohányozhatik.

Nagy esőndességben üldögélnek hát egymás mellett, míg végre halálra szánja magát a biztos és a legeslegutólsóbb barátokozási szándékra vetemedik. Elő huz egy pakli kártyát, és Csengery felé tartja.

— De hát egy kis parázs színjátékot csak nem tetszik megvetni eme nagy egyedülvalóság közepette?

— Köszönöm, nem kártyázom! hangzik a rendithetlen tudós válasza.

De már itt elszakadt biztos uram türelmének a madzagja. Most már nem is sokat teketóriázott Csengeryvel, hanem fogta a kulacsot, nagyot kortyintott belőle, kicsinolt és pipára gyújtott, aztán csak úgy félvállról, foghegyről odavágott a szomszédjának:

— Anye! hát hogy tudott ilyen neveletlen módra fölemberkedni?

Csengery maga beszélte el az esetét. Menne csak Tippan uram manapság a tisztelt Ház folyosójára; bizonyára kevés ilyen neveletlen politikussal tanálkoznék ott!

Árpád halálának évfordulója.

A „Budapesti Hírlap”-ban olvassuk ezen megszívlelésre méltó sorokat. Hagyományaink s a hitre méltó közel egykora írott emlékek is úgy tudják, hogy a honalapító Árpád 907-ben halt meg s hogy Aquincum határában, Alba Ecclesia (Fehéregyház) tájékán, a hol egy bő vizű csermely folydogált, temették el ősi pogány rítus szerint.

Arkeológusaink és historikusaink kutatás is a honalapító sírját, de a legszorgosabb kutatás sem tudott határozott nyomra találni. A dolog pedig úgy áll, hogy a honalapító örök pihenőjét nem ismeri hálás nemzete s nem is igen lehet remény arra, hogy minden kétséget kizáró módon valaha megis találjuk.

Árpádról azonban néhány esztendő óta kegyeletesen szoktunk megemlékezni. A kegyeletos ünnep színhelye Szeged környékén a szeri puszta, a hol, ismét csak a hagyományok tanúsága szerint, őseink az új hazában az első nemzetgyűlést tartották. Az idején Árpád ünnepén Szalay Károly budapesti tanár, a ki lelkes szavakkal dícsőítette Árpád emléket, arra buzdította hallgatóit, hogy két év múltán Árpád halálának ezredik évfordulóját világra szóló ünnepel üljük meg.

Kétségtelen, hogy a honfoglaló Árpád halálának ezredik évfordulóját a honalapító érdeméhez méltó módon csak a politikai magyar nemzet, azaz a magyar állam és a magyar nemzet együttesen ülteti meg. Az isteni bölcs gondviselés azonban, vagy tán valamelyes földi praktika, a mely a gondviselés szerepére vállalkozott, úgy akart, hogy nagy ünnepünk küszöbén a magyar állam s a magyar nemzet utjai elváljanak egymástól.

Most olyan kormány áll az állam élén, a melynek nincs nemzete, Árpád unokáinak pedig nincs kormányja. Szalay Károly ideája azonban mégsem halva született eszme; az Árpád-ünnep terve csak alvó, de nem halott leányzó. Két év nagy idő, az alatt bizonyára ismét egy utra kerül az állam s a nemzet s akkor hamarosan elkészülhetünk honalapítónk emlékének méltó megünneplésére.

Az Árpád-ünnepnek, hogy a honalapítóhoz s a nemzethez egyaránt méltó legyen, a kegyeletos hála mellett arról is kell tanuskodnia, hogy a magyar nemcsak ahhoz a földhöz ragaszkodik, a melyet neki Árpád kardja és bölcsessége szerzett, de ahhoz az alkotmányhoz is, a melynek eredete szintén Árpádhoz vezet vissza.

— **A községi iskolaszék ülés.** Debrecen város iskolaszéke ma, esütörtökön délután ülést tart, a melyen több fontos ügyet tárgyalnak. Ezen az ülésen kerül napirendre a halápi iskolánál megürült tanítói állásnak betöltése is.

— **A debreceni egyetemnek.** Magyaróssy Vilmos dohánybevéltési felügyelő tegnap 100 koronát adományozott a debreceni egyetem alapja javára. Ez az adomány is csak azt bizonyítja, hogy e kiválóan fontos intézmény ügye nem aludt el teljesen, sőt inkább nagy az érdeklődés iránta.

— **Az ipartestület elnöklése** ezuttal értesíti az érdekelteket, hogy a hivatal e hó 8-án az az Pénteken takarítás miatt egész nap zárva lesz.

— **Lengyel diákok Debrecenben.**

Megirtuk a minap, hogy Debrecennek e hónapban lengyel vendégei lesznek. — A lemergi egyetem dalköre keresi fel városunkat. Ezelőtt mintegy 10 éve, hogy a debreceni dalárda, Lembergben volt, a hol kitüntető vendéglátással fogadták a lemergiek s most a lengyelek viszonzásképen adják vissza a látogatást nekünk. Ugy értesülünk, hogy a Bikában hangverseny is tartanak, a melynek jövedelmét a Budapesten felállítandó Bem szobor alapjára fordítják. — A lengyel diákok fogadására az előkészületek nagyban folynak.

— **Olcsóbb lesz a levélbélyeg.** Az idején nemzetközi posta kongresszusnak egyik legérdekesebb tárgya lesz a nemzetközi levélbélyegkérdése. A nemzetközi levelezés könnyítése céljából ugyanis egyforma levéljegyeket fognak készíteni s abból a célból, ha valaki a külfölddel akar levelezni és a címzettnek a válaszlás céljára levéljegyet akar küldeni, ezt a címzett minden nehézség nélkül felhasználhassa. Arról is szó lesz a gyűlésen, hogy a levélbélyegek árát általában leszállítsák.

— **Kiállítás a kamaránál.** A szalmafonó tanfolyamot vasárnap délelőtt fogják ünnepélyesen berekeszteni Szabó Kálmán országgyűlési képviselő és a kamara tisztviselő kara részvételével. A berekesztés után három napig terjedő kiállítást rendeznek a növendékek munkáiból. Fölvívjuk közönségünk figyelmét e kiállításra, mely már mereteiben a tavaszi nagy kiállításnál, melyen 7 tanfolyam volt képviselve, kisebb lesz is, értékében bizonyára hasonló lesz.

— **Állatorvosok a Hortobágyon.**

Szombaton este ismét külföldieket hoz Budapestről Debrecenbe a vonat. Mint már megirtuk, a fővárosban kongresszust tartó állatorvosok, a kik között a világ minden nemzetének fiai vannak, elhatározták, hogy Magyarország egyik legszebb helyét a Hortobágyot is felkeresik. A vendégeket fogadó bizottság javában fáradozik a kirándulás sikerén. Az érkezők mintegy százan lesznek. — Vasárnap a város megvendégeli őket a Hortobágyon s a mikor visszatértek onnét, Debrecen nevezetességeit szemlélik meg.

— **Világkiállítás Japánban.** Jokohamából jelentik, hogy a japán kormány világkiállítás rendezését vállalta el. A világkiállítás 1907-ben tartják meg. A kiállítóközelebbi helyét csak ezután állapítják meg.

— **Az egyetemi ifjuság és a helyzet.** Budapestről írják: Most, hogy az egyetem csarnokai ismét benépesültek, az egye-

temi ifjuság körében élénk mozgalom indult meg, melynek erélye az ifjuság hazafiságához méltó formában demonstrálni a nemzeti eszmékért küzdő országgyűlési ellenzék mellett. Az ifjuság szeptember 15-én este faklyásmenetet rendez a függetlenségi pártkör elé, a hol szónokjai utján üdvözölni fogja az egyesült ellenzék vezéreit. És hogy minél inpozánsabb legyen a demonstráció, az egyetem ifjusága csatlakozásra hívja fel a főváros többi főiskoláinak ifjuságát. A száz tagból álló szűkebb körű bizottság Lakatos Mihály és Melha Árpád vezetése mellett a Hunnia kávéház külön termében tartja összejöveteleit és határozatairól esetről esetre értesíti a Budapesten illetve a vidéken tartózkodó ifjuságot.

— **Ágnes szeretett . . .** Ágnes a kiről itt szó van, Csurka Ágnes és eseléd volt a Darabos utcán. Szegény ő is azon virágok közé tartozott, a melyeknek megtiltani nem lehetett . . . Így történt, hogy csalódás érte és e feletti bánatában tegnap este marólugot ivott, a mely kegyetlen pusztítást vitt véghez a szervezetében. A kórházban ápolják.

— **Ujabb betörések a Nagyerdőn.**

Bár a rendőrség nagyerdei különítményét revolverekkel látta el a főkapitány, a puszkákba pedig töltényt adott, mégis két betörés történt ott a keddre virradó éjjelen. A rendőri őrszemtől 150 lépésnyire a Leveles csárda kamaráját és a tennisz pályák kintinosának baromfi ketrecét fosztotta ki a betörő. Működését nem is vette észre senki, csak másnap. A letört zárok, tárva-nyitva hagyott ajtók és az ezeken túl látható üresség kétségtelenül bizonyították, hogy ott járt. A vakmerő betörő a kontinostól 24 pár tyukot vitt el, míg a Levelesből élelmi cikkeken kívül csak kevés értékű apróságot. Az a gyanu, hogy a betörőnek cinkostársai voltak, mert a 24 pár tyukot különben nem tudta volna elszállítani. A rémület a nagyerdei nyaralók lakói közt nagy. A rendőrség nyomoz.

— **A szarvasmarhák bejelentése.** A debreceni mezőrendőrség az állatjárványokra való tekintettel a következő felhívást teszi közzé: Az 1888. évi VII. t. c. 12 § értelmében felhívjuk a helybeli mérszárosok és szarvasmarha kereskedők, hogy mindenkor a vidékről behozott szarvasmarháikat 12 óra alatt a mezőrendőrkapitányságnál jelentéskébe s azok járlatait ugyan oda további megőrzés végett annyival is inkább adják át, mert a bejelentést elmulasztók ellen az 1888. évi VII. t. c. 154 §-ának b) pontja alapján a kihágási eljárás megindíthatik s 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel fognak büntettetni.

— **Osztálysorsjáték.** Az osztálysorsjáték mai húzásánál a következő nagyobb nyereményeket sorsolták ki:

100.000 koronát nyert: 68860.
30.000 koronát nyert: 66303.
20.000 koronát nyert: 46631.
15.000 koronát nyert: 89745.
5000 koronát nyertek: 68905 102897.
2000 koronát nyertek: 11048 15587 30079.
1000 koronát nyertek: 1316 14349 50568 84165.

— **Az örült kalandja.** A debreceni közkórházból keddre virradó éjjel Csige János az elmeógyógyintézetből megszökött. Reggel felé szülei lakására lopódzott be és ott a frissen sült kenyéret és szülei 600 koronás takarékpénztári könyvét magához véve távozni akart, de szülei idejekorán észrevették és visszaadósgették. De mert látták, hogy fiuk még mindig beteg, bezállították ismét a kórházba.

— **Lopás.** Mezei Antal Lorántffy-utca 40 sz. a. szolgáló hetes panaszt emelt a rendőrségen, hogy ismeretlen tettes reggel 6 órától délután 2 óráig terjedő időben lakásának bezárt ajtaját a sarkából kiemelte és a ládájából 57 korona készpénzt és 8 korona értékű acélóráját kilopta. A rendőrség már nyomon van.

Verekedés a sztrájk miatt. A lezajlott kőműves sztrájk felett vitatkoztak Lakatos István és Tóth János kőművesek. Mikor kifogtak a szóból, ököllel folytatták és elverték egymást kölcsönösen. A vita a rendőrség előtt véget ért.

LETZTER JÓZSEF fényképészeti mesterségi és fényképnagyítási műterme Piac-utca 44. dr. Ujfalu-sy-ház. Állandó fényképkiállítás a műterem kapubejáratánál levő kiállításban.

Használja a híres Hajdusági pedrót. Egy doboz 50 fillér. Kapható Grosz Nagy Ferenc gyógyszerésznél Debrecen, Kossuth-utca Arany-eqyszarvas gyógyszerár.

Iskolai növendékek részére a legelőnyösebb bevásárlási forrás u. m. Legújabb vászon fedelű füzetek, valódi E. O. Richter-féle és magyar gyártmányú körzők, rajzpapír és rajztömbök, vonalzők, rajztáblák, dörzsgummi, tubus és gombtestékek, valódi kínai téscok, iskola táskák, legjobb zseb írón, tollnyelek, tollékek, legjobb minőségben és feltűnő olcsó árakban. Iskola könyvek bekötése: egész vászonba névbe nyomással darabonként 40 fillér, félvászonba papirkötésbe 20 fillér. Pongrácz Géza papíreru gyári rektárában. Debrecen, Piac u. 7. Bika szálloda mellett.

Diákok részére legújabb vadud kalapok és sapkák, kitűnő szabású ingek gallérok és kézeltk, elegáns nyakkendők zsebkendők és harisnyák olcsó szabott árban kaphatók Fekete Jakab uri divat üzletében Főtér.

Tankönyvek kiváló erős tábla, len cérna füzéssel jutányos árban köttetnek Antalffy Ferenc könyvkötészetében, Piac-u. 31. a., a városházzal szemben.

Az Arany Bika kávéházban minden este cigányzene.

Émelygős ügyek.

János vitéz sorozatok.

I.

Egy rózsaszál szebben beszél, mint a legszerelmesebb levél és János vitéznek lenni jobb, mint Henschel fuvarosnak. — A zene abszolút művészet — ugymond Schopenhauer, — de a fene kíváncsi rá. Sugár Blanka domborit e kellőleg, vagy Karcu Arabella? Azaz, pardon. Egy ország szeme függ a Király színház világot jelentő deszkáin. A magyar kultúra ügye a János vitézek versenye. Talán még Petőfi Sándor is eljő ismeretlen sirjából és tapsoland a győztes Kacér Ibolyának. És megindul az ismeretlen, a jövődó János vitézek légiója a négy világtájról és domborítani fognak és János vitéz meg háromszázszor, ezerszer, milliószor az idők végeztéig. És versenyezni fognak az ország Bagói, császei, katonái, iluszkái, francia királyai, török császárai (a szin talak mögött), a rózsaszálak, a kék vók, a kacsóh pongrácok, bakonyi károlyok, sugók és — és akadémiai pályadíjat tűznek ki közönségre, amelyik nem sir a rózsza, rózsza, rózsaszálon. Barnumban mutogatják azt, aki még nem látta Fedák Sárít. Megünneplik az operett huszonöt éves főnállását, aranylakodalmát, ezeréves fennállását. Végre megszólal az itéleti harsónája, zengvén:

A fuszujka szára
Fölfutott a fára!

Sokat vitáznak mostanában az általános titkos választói jog fölött. Hogy mihez kössék? Hogy mi legyen a kötnivaló? E-re nézve konkrét javaslattal állok elő, amely nem sokkal bolondabb, mint gondolják a kössék a János vitézhez! Minden választónak ismernie kell a János vitézt. Végre is benne van a nemzeti jelvény, nemzeti vezényszó, a nép, a katonaság, magyar zene és ami az irni, olvasni tudást illeti, arról is van kádencia:

Nem is tud irni, aki küldte
És aki küldte, már nem!

A színházi ember: Bubánati Bella versenyen fölül áll. Egyszerűen kolosszális!

A másik: Mit? Még pattogtatni se tud! Nem is füttyent! Tompor Csilla égi magasságban áll fölötte. Egyszerűen mesés!

A színházi ember: Csillike igenis egy szép kis buta állat. Bella merő intelligencia. Hogy árnyal, az egyszerűen nagyszerű.

A harmadik: Én szakértő vagyok és hors concours Lengetegi Ella áll, Ez tényvaló. Olyan hanghanyag, akár egy köszvénybánya. Orgánuma meleg, puha és csillogó.

A színházi ember (mohón): Orgánuma, ez nemde annyi, mint test? Helyes, de azért Aravári Sári se kis kutya ám! Micsoda junói idomok! Kolosszális.

A másik: Neked minden kolosszális!

A harmadik: Neked meg minden fene egyszerűen mesés!

A másik: Fogd be a karattyolót.

A harmadik: Te darwinista lény!

A másik: Marha!

(Általános élénk kavarodás. A harmadik hosszasán püfölök. Főlesendül a rózsza, rózsaszáll.)

Jász.

TAVIRATOK.

A király hadgyakorlaton.

Stekna, szept. 6. Ő felsége reggeli 7 órakor a hadgyakorlat színhelyére lovagolt.

Budapest koromsötétségben.

Budapest, szept. 6. A fővárosi gázgyárban ma kiütött sztrájk. Az összes munkások beszüntették a munkát. A főváros világitása ma is nagy erőfeszítésbe került. Kétségtelennek tartják, hogy az esetre, ha a felmerült különbségeket a gázgyár igazgatósága a munkásokkal ki nem egyenlíti, holnap Budapest koromsötétségben marad.

Budapest, szept. 6. A gázgyári sztrájk a késő éjjeli órákban véget ért. A munkások követeléseit az igazgatóság teljesítette.

Fegyelmi egy város tanácsa ellen.

Békésgyula, szept. 6. Békésmegye alispánja ma különféle szabálytalanságok miatt elrendelte a fegyelmi vizsgálatot Dutkay polgármester, Dióssy számvevő, Frank pénztáros és Aleser ellenőr ellen. A nemes tanács a város vagyonkezelése miatt jutott ebbe a helyzetbe.

A béke szerződés.

Portsmouth, szept. 6. Az orosz-japán békeszerződés aláírását jelző üdvölvések eldördülése után megkonduktak a portsmouthi, new castlei és kitterii templomok harangjai. Mindenféle lobogót tűztek ki.

London, szept. 6. A Morningpost jelenti Portsmouthból, hogy a békeszerződés aláírása után Rosen báró és Komoru beszédet mondtak, a melyben kölcsönösen üdvözlötték egymást a béke megkötéséhez és ama reménységüknek adtak kifejezést, hogy a két nemzet között tartós béke lesz.

Marokkói lázadás.

London, szept. 6. A Reuter-ügynökség jelenti Tangerből 5 iki kelettel: A mult éjjel katonai őrzőcirkált a város utcáin és a tengerparton és bár éjjel nyugalom volt, az angeratorzs emberei és Raizuli hivi között ugyanaz az ellenséges magatartás észlelhető, mint eddig. Komoly összefütközésre még nem került a dolog, de egyes sebesülések történtek.

Budapesti gabonatözsde.

(Déli zárlat.)

Budapest, szept. 6.

Buzakinálat és vételkedv jó. Tartott iránzat mellett 55,000 métermázsza került forgalomba kezdetben nyugodt, később közben néhány fillérrel drágább áron. Egyébb gabonanemek közül tengeri nyugodt, rozsgyöngye, zab csöndes, árpa nyugodt. Idő változó.

Buza októberre	15.80—82.
" áprilisre	16.50—52.
Rozs októberre	12.84—86.
" áprilisra	13.48—50.
Zab októberre	11.90—92.
" áprilisra	12.50—52.
Tengeri szeptemberre	13.14—16.

Törvényszék.

Elítélt rablógyilkosok.

A rimaszombati büntény.

— szeptember 6.

(Saját tudósítónktól.) Országszerte kínos feltűnést keltett az a rablógyilkosság, amely a mult év október 22. és 23. ika közötti éjjelen özv. Kerepesi Jenőné, szül. Szontagh Teréz és házvezetőnőjén, Raisz Márián elkövettek és a tettesek 160 korona készpénzt és több értékes tárgyat elraboltak.

A nyomozás megállapította, hogy Rigó Gyula és Fabra János 18 éves legények követték el a gyilkosságot és a csendőrségnek sikerült a tetteseket letartóztatni. Rigó Gyula és Fabrak János beismerték, hogy a gyilkosságot ők követték el, de vallomásuk során azt állították, hogy őket a meggyilkolt öreg asszony unokája, Sebők István bérelte fel arra, hogy Kerepesi Jenőné, szül. Szontagh Terézt láb alól eltegyék.

Erre a vizsgálóbíró Sebők Istvánt is tartóztatta, azonban az igazságügyi orvosi tanács véleménye alapján gyegeelméljűség miatt beszámíthatatlannak mondták ki és szabadlábra helyezték.

Folyó hó 4. és 5-én tartotta a rimaszombati törvényszék e bünpörben a főtárgyalást a melyre 68 tanut s több orvosszakértőt idéztek be. Az elnöki tisztet Kolbay Sándor töltötte be. Szavazóbírák voltak: Pongrácz Dezső és Mészáros István, míg a vádhatóságot dr. Mészáros István kir. ügyész képviselte. A vádlottakat Krausz Gyula és Witt Sándor ügyvédek védelmezték.

Az elnök kérdésére Rigó Gyula és Fabrak János vádlottak egybehangzóan beismerték tettüket, Elmondták, hogy előbb Raisz Máriát ütötték agyon karóval és fejével, azután Kerepesiné, szül. Szontagh Teréz urnót ütötték le és Rigó nagy késsel elvágta az urinó nyakát. Vádlottak megmaradnak abbéli állításuk mellett, hogy a gyilkosságra Sebők István bérelte fel őket, a ki jelen volt a tett elkövetésénél is.

A főtárgyalás 6 án hajnalban fél 2 órakor ért véget és az esküdtek az ügyész vádbeszéde és a védelem meghallgatása után előre megfontolt szándékból elkövetett rablógyilkosság büntetésében bűnösnek mondták ki a törvényszék Rigó Gyulát és Fabrak Jánost és fejenként 15—15 évi fegyházra ítélte. Az indokolás hangsúlyozza, hogy halállal nem lehetett a tetteseket büntetni, tekintettel azok ifju korára.

Szerkesztői üzenetek.

Zivuska Andor urnak. Csinos költeménye alól yomdai tévedés folytán maradt el a név. n

MAGYAR Állam vasutak menetrendje

1905. május hó 1-től.

Debrecenből indul:		óra	perc
Budapest felé (gyorsvonat) —	d. u.	4	46
Budapest felé (gyorsvonat) —	reggel.	8	57
Budapest — Nagyvárad felé —	d. u.	8	30
Budapest — Nagyvárad felé —	este	10	25
Szatmár — M.-Sziget felé —	d. u.	4	—
Csak Szatmár (gyorsvonat) —	d. u.	6	55
Csak Szatmár (gyorsvonat) —	este	8	24
Szatmár—M.-Sziget f. (gyorsv.) —	d. u.	12	11
Miskolc—Kassa felé — — —	reggel	8	18
Miskolc—Kassa felé — — —	este	7	17
Szerencs—S.-A.-Ujhely Kassa f	d. u.	4	36
	reggel	5	35
	reggel	5	44
	d. e.	8	09
	d. e.	8	16
H.-Bös zörmény	d. u.	11	11
B.-Sz.- Mihály	d. u.	11	20
felé	d. u.	4	41
	d. u.	4	54
	este	7	—
	este	7	07
F.-Abony felé m. á. vasutól	reggel	4	35
F.-Abony felé vásártérről —	reggel	4	56
O.-Kócs—Polgár felé m. á. v.-tól	d. u.	4	56
O.-Kócs—Polgár felé vásártérről	d. u.	5	16
Derecske—N.-Léta felé — —	reggel	9	35
Derecske—N.-Léta felé — —	d. u.	4	51
Bpestre érkezik:			
A reggel 8 ó. 57 p.-kor ind. gy. v.	d. u.	1	50
A déli 12 ó. 05 p.-kor ind. sz. v.	este	6	40
Az este 10 ó. 31.-kor ind. sz. v.	reggel	5	45
A d. u. 4 ó. 46 p.-kor ind. sz. v.	este	9	35
Budapestről Debrecenbe indul:			
A d. u. 12 ó. 4 p.kor érk. gy. v.	reggel	7	25
A d. u. 3 ó. 29 p.-kor érk. sz. v.	reggel	9	—
Az este 6 ó. 29 p.-kor érk. gy. v.	d. u.	2	35
Az éjjel 2 ó. 24 p.-kor érk. sz. v.	este	7	—
(P.-Ladányig gy. v. átszállással)	este	9	15
Debrecenbe érkezik:			
Budapest felől (személyvonat)	d. u.	8	29
Budapest—Nagyvárad f. gyors	este	6	40
Budapest—Nagyvárad felől —	éjjel	2	24
Budapest—Nagyvárad felől —	d. u.	3	29
Csak P.-Ladánytól — — —	reggel	7	46
Csak Szatmár felől — — —	reggel	8	57
Szatmár—M.-Szegedről — —	d. e.	4	31
Csak M.-Szigetről (gyorsvonat)	d. u.	10	11
Csak M.-Szigetről — — —	este	6	43
Szatmár felől — — —	este	8	04
Kassa—Miskolc felől — — —	d. e.	8	19
Kassa—S.-A.-Ujhely--Szerencs	este	11	31
	reggel	7	33
	d. e.	7	40
B.-Sz.-Mihály	este	6	22
H.-Bös zörmény	este	6	28
felől	d. u.	3	29
	d. u.	3	35
	d. u.	7	44
	d. u.	7	54
	reggel	5	25
	reggel	5	35
	reggel	7	15
	d. u.	8	18

Szülők és tanulók figyelmébe.

Új és ódon Tankönyvek

az összes iskolák részére a legújabb kiadásban, valamint

írószeresek, iskolai táskák

könyvszettek és rajzeszközök

feltűnő olcsó árban

kaphatók

Hegedűs és Sándor

előbb László Albert és Társa

könyv- és papír áruházában

DEBRECEN,

Kossuth-utca 11. szám.

Iskolás fiúk és leányok részére

ajánlunk:

**Fehérneműeket,
Paplanok,
Matracok,
Flanell takarók,
Zsebkendők,
Nyakkendőket.**

Óriási választékban

DONOGAN ÉS SOMOSSY

Debrecen, Kistemplombazár.

a halhólyag-óvó különlegességek kitűnő francia és amerikai gyártmányú elsőrendű csomagolásban!

Orvosilag ajánlva! Föltétlen biztos

Árak koronaértékben!

Tucatonként: **2, 4, 6, 8, 10, 12,**

Bouts-americans (mag óvszer), tucatonként 6, 8, 10. **Női óvszer** „Pessarium ecclusivum” Mensinga tanár szerint, orvos rendeletre adatik ki. Ára 3—5 korona. **Valódi francia óvó biztonsági szivacsok** (safely-sponges) ára tucatonként 6—12kor-

Uj! Auto vaginal spray! Uj!

a legbiztosabb és legkényelmesebb női különlegesség. Sok ezer elismerő nyilatkozat! Ára kor 15.

Diana-öv (havibaj-kötő). **Haskötők** Gummi göresér-harisnyák, fecskendő, irrigátorok, bidets stb, a legolcsóbb árak mellett.

Fontos!! Sérvény szenvedők Fontos!!

Keleti-féle legújabb cs. és kir. szab sérvkötő pneumatikus gummi-pelotával, a legkövetesebb a maga nemében! Nem csuszlik, nem okoz kellemetlen nyomást és rendkívül kitűnő fekvése által felülmul minden más gyártmányt.

Árak: Egyoldalú .. 12 korona
Kétoldalú .. 24 korona.

Legújabb kimerítő árjegyzéket zárt borítékban, titoktartás mellett küld

Keleti I. orvos-sebész mű- és kötészeti gyár. Alapítva 1878.

Budapest, IV., Koronaherceg-utca 17.

E hirdetésre hivatkozók gummiáru rendeléseknél 20% árkedvezményben részesülnek.

Nyiló virágok, csokrok, koszorúk,

Legbiztosabb és legjobb vetemény és virágmagvakat, gyümölcsfák, díszcserjék, gömbákácfákat és más kertészetbe vágó növényzetet csakis

Taczell János

műkertésznél

Kossuth-utcai mag- és virágkereskedésében kaphatók.

Debrecenben.

Olcsó ár és pontos szállítás biztosított.

SZTRAKA-féle
tannin-csokoládé
kitűnő hatású kis
gyermeknek és felnőt-
tek hasmenéseellen
Egy drb ára 40 fill.

Kapható minden
gyógyszertár-
ban.

Keil-lakk

legkitűnőbb mázoló-szer puha padló számára.

Keil-féle viasz-kenőcs keménypadló számára.

Keil-féle „Glasur” fénymáz 90 fill.

Keil-féle arany-fénymáz képkereteknek 40 fill.

Keil-féle szalmakalap-festék minden színben.

Mindenkor kaphatók:

Borsos Kata cégnél Debrecen.

Legjobb bajuszodró a híres
DEBRECENI
„CIVIS“ bajuszpedró

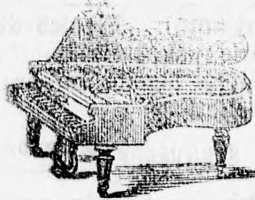
mely nem tép, de jól összetartja és nötteti
a bajuszt!

1 doboz ára 40 fillér.

Készítő helye s főraktára

Mihalovits Jenő

gyógyszertára a „Kigyó“-hoz DEBRECENBEN.

Zongorák,
Pianinok,
Harmoniumok és
Cimbalmok

a legnagyobb választékban

részlet fizetésre is kaphatók

Schmidt S.

Zongora és zenemű raktárában.

Hydraulikus sajtók

Arany érem

Szeged 1899

Arany érem

Budapest 1899

Arany érem

Pozsony 1902

hydraulikus
sajtóért.

szőlő- és gyümölcsmust a nagy üzem számára,
kitolható kosárral vagy 1 kosárral.

Bor-, gyümölcsbor- és gyümölcsnedv-sajtókat
kézi hajtásra Herculesnyomerő-szerkezettel fa vagy
vastányérral. Gyümölcs- és

szőlő-örlőket,
bogyózógépeket
Gyümölcs-aszaló-készülékeket

gyártanak és szállítanak jótállás mellett mintekültnlegességet a legjobb szerkezetben.

MAYFARTH PH. és Ta., BÉCS, II. |

különlegességi gyár gyümölcsértékesítési gépekben.

Képes árjegyzékek ingyen és bérmentve. — Megrendelések idejekorán kéretnek.

Legelőcsobb és legjobb sorsjegyek

3% Magyar Jelzálog Hitelbank nyereség sorsjegyek.

3 huzás évenként: a legközelebbi f. é. június hó 25.

3 főnyereség évenként 200.000, 100.000, 100.000 kor.

3% évente 6 korona kamat jövedelmezőség.

100 drb.

ily 3%-os magy. jelz. nyer. sorsjegy megvásárlására egy társaságot alakítottunk
50 tag részére, oly formán, hogy minden tag

25 havi 10 frtos részlet befizetése ellenében
jogot szerez, az időközi esetleges nyereségekre, a teljes befizetések után pedig
2 drb eredeti

3% magy. jelz. nyeres. sorsjegyre illetve nyereség jegyre.

Csak rövid ideig fogad el előjegyzéseket a

Debreceni Ipar és Kereskedelmi Bank.

LASZLO JÓZSEF

TELEFON 275.

könyvnyomda és könyvkiadóhivatal,

TELEFON 275.

DEBRECEN, Csapó-utca 9. szám.

K Ö N Y V E K,
folyóiratok,
ÁRJEYZÉKEK,
számlák,
ZARSZÁMADÁSOK,
BÁLI MEGHIVÓK,
TANCRENDEK,
FALRAGASZOK,
KÖRLEVELEK,
a legszebb kivitelben.
a „SZABADSÁG“
pol. napilap,
kiadóhivatala.

A legdivatosabb betűkkel ellátott,
gyorssajtóval felszerelt

K Ö N Y V N Y O M D A,

hol mindennemű

NYOMTATVÁNYOK

izlésteljesen, gyorsan és
pontosan, a legelőcsobb
árak mellett készíttetnek.

H I R D E T É S E K

a
„SZABADSÁG“
részére

jutányosan felvétetnek.

A
„SZABADSÁG“
a legnagyobb és legel-
terjedtebb politikai
napilap.

ELŐFIZETESI ÁR:

Helyben:

Egész évre . . . 12 kor.
Fél évre . . . 6 kor.
Negyed évre . . . 3 kor.

Vidéken:

Egész évre . . . 20 kor.
Fél évre . . . 10 kor.
Negyed évre . . . 5 kor.